

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
економіки

Протокол № 1 від «01» вересня 2017

Зав. кафедри

_____ С.В. Волошина

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ЦІНОУТВОРЕННЯ

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник:

Волошина С.В.,

завідувач кафедри економіки, к.е.н., доц.

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	вбіркова для напряму підготовки 6.030504 "Економіка підприємства" (спеціалізація "Економіко-правове забезпечення підприємства")
Семестр	6
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	3
Лекції, годин	15
Практичні/ семінарські, годин	30
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	45
Тижневих годин для денної форми навчання:	6
аудиторних	3
самостійної роботи студента	3
Вид контролю	залік

2. Мета та завдання дисципліни

Мета – формування системи базових знань з методології ціноутворення і практичних навичок щодо розробки цінової політики підприємства.

Завдання – формування знань щодо економічної сутності ціни, системи цін, місця ціни в комплексі методів державного регулювання економіки; оволодіння методичними підходами до визначення рівня цін в різних галузях економіки і сферах товарного обороту; опанування методикою розробки цінової політики підприємства, підходами до вибору стратегії і тактики ціноутворення; формування навичок розрахунку базової ціни різними методами; набуття вмінь розробки і моніторингу цінової політики підприємства.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ціноутворення					
Тема 1. Економічна сутність ціни	6	1	2		3
Тема 2. Види цін	6	1	2		3
Тема 3. Ціни в системі методів державного регулювання економіки	6	1	2		3
Модульний контроль 1 (МКР №1)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 1	22	3	8		11

Змістовий модуль 2. Методологічні особливості ціноутворення в окремих галузях національної економіки					
Тема 4. Оптові ціни на продукцію промисловості	10	2	4		4
Тема 5. Особливості формування цін в окремих сферах товарного обігу	10	2	4		4
Тема 6. Роздрібні ціни на товари і послуги	10	2	4		4
Модульний контроль 2 (МКР №2)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 2	34	6	14		14

Змістовий модуль 3. Цінова політика і стратегія підприємства					
Тема 7. Цінова політика підприємства	9	2	2		5
Тема 8. Методи ціноутворення	10	2	2		6
Тема 9. Цінові стратегії підприємства	6	1	1		4
Тема 10. Реалізація і контроль цінової політики підприємства	5	1	1		3
Модульний контроль 3 (МКР №3)	4		2		2
Разом за змістовим модулем 3	34	6	8		20
Усього годин	90	15	30		45

4. Темі семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Години
1	Семінар – розгорнута бесіда Економічна сутність ціни	2
2	Семінар запитань і відповідей Види цін	2
3	Семінар – розгорнута бесіда Ціни в системі методів державного регулювання економіки	2
4	Практичне заняття Модульна контрольна робота №1	2
5	Семінар – розгорнута бесіда Оптові ціни на продукцію промисловості	2
6	Практичне заняття Оптові ціни на продукцію промисловості	2
7	Семінар – розгорнута бесіда Особливості формування цін в окремих сферах товарного обороту	2

8	Практичне заняття Особливості формування цін в окремих сферах товарного обороту	2
9	Семинар – розгорнута бесіда Роздрібні ціни на товари і послуги	2
10	Практичне заняття Роздрібні ціни на товари і послуги	2
11	Практичне заняття Модульна контрольна робота №2	2
12	Семинар – розгорнута бесіда Цінова політика підприємства	2
13	Практичне заняття Методи ціноутворення	2
14	Семинар – розгорнута бесіда Цінові стратегії підприємства. Реалізація і контроль цінової політики підприємства	2
15	Практичне заняття Модульна контрольна робота №3	2

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд навчальної, наукової і періодичної літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Модуль 1			
Змістовий модуль 1: Теоретичні основи ціноутворення			
Тема 1. Економічна сутність ціни	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття і значення ціни; ціна як елемент ринку; теорія цінової еластичності; ціна як складова маркетингового комплексу; основні функції ціни; фактори ціноутворення. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Домашнє розв'язання задач. 4. Підготовка доповіді з теорії цін.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач, презентація доповіді
Тема 2. Види цін	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: система цін і ознаки, покладені в її основу; класифікація цін за різними ознаками. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань щодо взаємозв'язку між окремими видами цін.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді
Тема 3. Ціни в системі методів державного регулювання економіки	3	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття, цілі та способи державної цінової політики України; інфляція і динаміка цін; взаємодія цін з грошовою, податковою і кредитними системами; проблеми і перспективи реформування ціноутворення в Україні. Джерела [1-4;8; 11;13;15;18;23]. 2. Самотестування. 3. Домашнє розв'язання задач. 4. Підготовка доповіді з питань взаємозв'язку між цінами та важелями державного регулювання економіки.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач, презентація доповіді
Теми 1-3. Модульна контрольна робота №1	2	1. Підготовка до МКР №1.	МКР №1
Разом змістовий модуль 1	11		
Змістовий модуль 2: Методологічні особливості ціноутворення в окремих галузях національної економіки			
Тема 4. Оптові ціни на продукцію промисловості	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність, види і порядок формування оптових цін на промислову продукцію; собівартість – основа формування ціни; прибуток і рентабельність виробника; акцизний податок як елемент ціни; податок на додану вартість. Джерела [1-3;8;11; 13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування оптових цін у промисловості. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
		1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: закупівельні ціни; порядок формування оптових цін на продукцію, яка надходить через заготівельні, торгово-посередницькі	Тестування, фронтальне

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Тема 5. Особливості формування цін в окремих сферах товарного обороту	4	ланки і підприємства оптової торгівлі; особливості біржового ціноутворення; оптові ціни у зовнішньоторговельному обороті; транспортні вантажні тарифи. Джерела [1-3;8; 9-11;13-15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування оптових цін у різних сферах товарного обігу. 4. Домашнє розв'язання задач.	та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 6. Роздрібні ціни на товари і послуги	4	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність і склад роздрібною ціни; торговельна надбавка як елемент роздрібною ціни; особливості ціноутворення у громадському харчуванні; особливості ціноутворення у комісійній торгівлі; ціноутворення на аукціонах; ціноутворення у поштовій і телефонній торгівлі товарами і послугами; ціноутворення у системі страхування. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування роздрібних цін. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Теми 4-6. Модульна контрольна робота №2	2	1. Підготовка до МКР №2.	МКР №2
Разом змістовий модуль 2	14		
Змістовий модуль 3: Цінова політика і стратегія підприємства			
Тема 7. Цінова політика підприємства	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: цінова політика підприємства: сутність, типи, етапи розробки; оцінка зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу підприємства; визначення цілей цінової політики. Джерела [1;5; 6; 16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування цінової політики.	
Тема 8. Методи ціноутворення	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні підходи і методи ціноутворення; методики розрахунку базової ціни товару різними методами; приклади розрахунку базової ціни товару різними методами. Джерела [1;5-7;12;16;17;19-22;24]. 2. Домашнє розв'язання задач.	Фронтальне та індивідуальне опитування, результати розв'язання задач
Тема 9. Цінові стратегії підприємства. Тема 10. Реалізація і контроль цінової політики підприємства	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття та типи цінової стратегії підприємства; розробка цінової стратегії; врахування ризику в ціновій стратегії; диференціація цін; контроль цінової політики; моніторинг цін конкурентів; коригування цінової політики. Джерела [1-3;8; 11;13;15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування цінової стратегії.	
Теми 7-10. Модульна контрольна робота №3	2	1. Підготовка до МКР №3.	МКР №3

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Разом змістовий модуль 3	20		
Разом	45		

7. Результати навчання

1	Знання економічної сутності ціни, системи цін, місця ціни в комплексі методів державного регулювання економіки
2	Розуміння методичних підходів до визначення рівня цін в різних галузях економіки і сферах товарного обороту
3	Знання методики розробки цінової політики підприємства, підходів до вибору стратегії і тактики ціноутворення
4	Уміння визначати базову ціну різними методами
5	Уміння розробляти цінову політику підприємства і проводити її моніторинг

8. Форми навчання

Лекції, семінарські (практичні) заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за рекомендованою літературою).

9. Методи оцінювання

Поточне оцінювання на семінарських (практичних) заняттях, усні презентації, контрольні модульні роботи, залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти протягом семестру

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються протягом семестру в обсязі 100 балів.

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2	3	3			8
Тема 2	2		3			5
Тема 3	2	3	3			8
Теми 1-3					10	10
Разом змістовий модуль 1	6	6	9		10	31
Змістовий модуль 2						
Тема 4	2	6	3			11
Тема 5	2	6	3			11
Тема 6	2	6	3			11
Теми 4-6					10	10
Разом змістовий модуль 2	6	18	9		10	43
Змістовий модуль 3						
Тема 7	2		3			5
Тема 8		6				6
Теми 9-10	2		3			5
Теми 7-10					10	10
Разом змістовий модуль 3	4	6	6		10	26
Разом модуль 1	16	30	24		30	100

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка

100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни.
3. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Ціноутворення і цінова політика : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 74 с.
2. Агеєв Є.Я. Ціноутворення: теорія та практика: навч. посіб. / Є.Я. Агеєв, Т.В. Шахматова, С.В. Піча. — Львів: Новий Світ-2000, 2012. — 374 с.
3. Верхоглядова Н.І. Основи ціноутворення: навч. посіб. / Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Іваннікова Н.А. та ін. – К.: Кондор, 2006.– 252 с.
4. Закон України „Про ціни і ціноутворення” від 03.12.1990 р. №507-ХІІ [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
5. Коріньєв В.Л. Цінова політика підприємства: монографія / В.Л. Коріньєв. - К.: КНЕУ, 2001. - 257 с.
6. Кузин Б. Методы и модели управления фирмой / Б. Кузин, В. Юрьев, Г. Шагдинаров. – СПб. : Питер, 2001. – 432 с.
7. Липсиц И.В. Ценообразование. Управление ценообразованием в организации / И.В. Липсиц. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономист, 2005. – 447 с.
8. Мазур О.Є. Ринкове ціноутворення: навч. посіб. / О. Є. Мазур. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 480 с
9. Пінішко В.С. Ціно- і тарифотворення: навч. посіб. / В.С. Пінішко. – Львів: Магнолія -2006, 2008. – 303 с.
10. Салимжанова И.К. Цены и ценообразование: учеб. / И.К. Салимжанова. – М.: Финстатинформбюро, 2001. – 304 с.
11. Трацевский И.П. Ценообразование: учеб.пособ. / И.П. Трацевский, И.Н. Грекова. – Мн.: Новое знание, 2000. – 159 с.
12. Цінова політика підприємства: навч. посіб. / О.О. Бакунов, Ю.О. Кучеренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2008. – 111 с.
13. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: навч. посіб. / Л.О. Шкварчук. – 2-е вид., випр. – К. : Кондор, 2004. – 214 с.

Допоміжна

1. Бакунов О.О. Маркетингове ціноутворення: навч. посіб. / О.О. Бакунов, С.М. Баранцева, О.Ю. Гаркуша. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2014. – 308 с.
2. Балабанова Л.В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтації: навч. посіб. / Л.В. Балабанова, О.В. Сардак. – Донецьк: ДонДУЕТ ів. М.І.Туган-Барановського, 2003. - 156 с.
3. Волошина С.В. Комплексний тренінг з економіки підприємства: навч. посіб. / С.В. Волошина, О.В. Піріжок, О.А. Ніколайчук та ін.; за заг. ред. С.В. Волошиної. – Сімферополь: ДІАЙПІ, 2012. - 299 с.
4. Данченко Л.А. Маркетинговое ценообразование: политика, методы, практика / Л.А. Данченко, А.Г. Иванова. – М.: Эксмо, 2006. – 464 с.
5. Длігач А.О. Маркетингова цінова політика: світовий досвід, вітчизняна практика: навч. посіб. / А.О. Длігач – К.: ВД “Професіонал”, 2006. – 304 с.
6. Литвиненко Я.В. Маркетингова цінова політика: навч. посіб. / Я.В. Литвиненко. - К., 2010. - 294 с.
7. Лошенко І.Р. Маркетингова цінова політика : навч. посіб. / І.Р. Лошенко, А.М. Гуменюк, Ю.Б. Чаплінський. – К. : Дакор, 2008. – 184 с.
8. Мельник Л.Г. Маркетингова цінова політика: навч.посіб. / Л.Г. Мельник, Л.В. Старченко, О.І. Карінцева. – Суми: ТОВ «ВТД «Університетська книга», 2007. – 240 с.

9. Окландер М.А. Маркетингова цінова політика: навч. посіб. / М.А. Окландер, О.П. Чукурна. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.
10. Пунин Е.М. Маркетинг, менеджмент, ценообразование на предприятии / Е.М. Пунин. – М. : Международные отношения, 2007. – 661 с.
11. Бакунов О.О. Ціноутворення та цінова політика. Практикум для студентів економічних спеціальностей відповідно вимогам ECST / О.О. Бакунов, С.М. Баранцева, У.С. Расулова. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. – 117 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Офіційний веб-сайт Європейський науковий фонд [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.esf.org/>.
4. Национальный институт стратегических исследований [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.niss.gov.ua>
5. Научная электронная библиотека «Киберленинка» [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.cyberleninka.ru>